

### داده‌های رهگیری کشتی‌ها نشان می‌دهد

## صادرات نفت ایران به هند پس از ۷ سال

صفحه ۳



### روایت مدیریت شهری از بحران تاب‌سازی

## اسکان ۲۱۰۰ خانوار جنگ‌زده در هتل‌های تهران

صفحه ۵

یادداشت - ۱

### اقتصاد پس از جنگ فرصت‌ها تهدیدها و مسیر ثبات



هادی حق شناس

کلی چشم‌انداز روشنی پس از جنگ پیش روی ایران قرار دارد و ایران با تکیه بر دستاوردهایی که از مقاومت ۴۰ روزه کسب کرده، می‌تواند اقتصاد خود را به سمت بهبود و رشد مستمر هدایت کند. در شرایطی که بخش کشاورزی از بهبود بارندگی‌ها منتفع شده، بخش صنعت به دلیل برخی حملات به زیرساخت‌ها همچنان زیر فشار برخی نااطمینانی‌ها قرار دارد و بخش خدمات میان تهدید و فرصت در نوسان است. در این یادداشت تلاش شده تصویری تحلیلی از وضعیت اقتصاد ایران در آستانه دوران پس از جنگ ارائه شود.

۱) اقتصاد ایران پس از عبور از یک دوره پرتنش، اکنون در آستانه مرحله‌ای تازه قرار گرفته است. مرحله‌ای که مسیر آن به شدت به تعیین تکلیف نهایی جنگ با آمریکا و اسرائیل وابسته است. از یک سو احتمال تداوم شرایط فعلی و تداوم تنازعات وجود دارد و از سوی دیگر امکان رسیدن به یک صلح پایدار محتمل است. هر یک از این سناریوها پیامدهای متفاوتی برای بخش‌های مختلف اقتصاد به همراه خواهد داشت. در این میان، بخش کشاورزی بیش از سایر بخش‌ها نشان‌های مثبت و حتی بهبود را از خود بروز داده است. وضعیت مناسب تر بارندگی‌ها در سال جاری (جز برخی استان‌ها مانند البرز و تهران) باعث افزایش سطح زیر کشت گندم به میزان بیش از ۳۰۰ هزار هکتار شده و پیش‌بینی می‌شود تولید این محصول راهبردی برای سال آینده به حدود ۱۳ میلیون تن برسد. چنین وضعیتی می‌تواند فشار بر واردات را کاهش داده و نقش مهمی در تامین امنیت غذایی کشور ایفا کند. در استان‌های شمالی نیز شرایط آبی به گونه‌ای است که امکان کاشت و برداشت برنج دست‌کم در سطح سال گذشته فراهم خواهد بود. این شرایط مثبت محدود به گندم و برنج نیست و سایر محصولات کشاورزی نیز می‌توانند آن منتفع شوند.

۲) در مقابل، بخش صنعت همچنان در وضعیت شکننده قرار دارد. جنگ اخیر، به ویژه در حوزه‌هایی مانند فولاد و پتروشیمی، آسیب‌هایی ایجاد کرده که جبران آن نیازمند زمان و سرمایه است. این بخش بیش از هر چیز به میزان ثبات سیاسی و امنیتی پس از جنگ بستگی دارد. در صورت رسیدن به صلح پایدار، امکان بازگشت سرمایه برای بازسازی، جذب سرمایه و احیای ظرفیت‌های تولیدی فراهم می‌شود. اما اگر نااطمینانی ادامه یابد، صنعت نمی‌تواند نقش مورد انتظار اقتصادی را به‌طور کامل ایفا کند.

بخش خدمات نیز شرایطی دوگانه را تجربه می‌کند. کاهش سفرهای خارجی و محدود شدن گردشگری، از یک سو در آمد این بخش را تحت فشار قرار داده و از سوی دیگر، در صورت بهبود شرایط می‌تواند به فرصتی برای رونق سفرهای داخلی تبدیل شود. گردشگری، تنها یکی از اجزای خدمات است؛ بانک‌ها، بیمه‌ها، حمل‌ونقل و انبساط‌دهی نیز در صورت کاهش ریسک‌ها می‌توانند نقش مؤثرتری در پشتیبانی از تولید و تجارت ایفا کنند.

۳) در سطح جهانی، ادامه جنگ موجب افزایش تورم و تشدید نگرانی‌ها در باره رکود اقتصادی شده است. گزارش‌های منتشر شده توسط نهادهای بین‌المللی از جمله صندوق بین‌المللی پول نشان می‌دهد که تداوم این وضعیت می‌تواند رشد اقتصادی جهان را با چالش جدی مواجه کند. همین مسئله باعث شده قدرت‌های بزرگ اقتصادی، از آمریکا تا اروپا و چین، به دنبال نوعی تعیین تکلیف برای این بحران باشند. این فشارهای بین‌المللی می‌تواند شانس رسیدن به یک توافق پایدار را افزایش دهد. ۴) برای اقتصاد ایران، تعیین تکلیف جنگ می‌تواند نقطه عطفی سرنوشت‌ساز باشد. اگر این روند به نفع کشور پیش برود، امکان ایجاد یک انرژی تازه در مسیر توسعه در اقتصاد فراهم خواهد شد. انرژی‌ای که می‌تواند رشد اقتصادی سال ۱۴۰۵ را به سطحی بالاتر از سه تا چهار سال گذشته برساند. البته تحقق چنین رشدی مشروط به مدیریت درست شرایط، استفاده از فرصت‌های موجود و کاهش پیامدهای نااطمینانی‌هاست. در نهایت، تداوم ثبات اقتصادی نیازمند مجموعه‌ای از اقدامات هماهنگ است: اول) روشن شدن افق سیاسی، دوم) حمایت هدفمند از بخش صنعت، سوم) بهره‌گیری از ظرفیت‌های کشاورزی و چهارم) فعال‌سازی بخش خدمات. اقتصاد ایران امروز در نقطه‌ای ایستاده که تصمیم‌ها و تحولات پیش‌رو، مسیر آن را برای سال‌های آینده مشخص خواهد کرد.

### آیا ایران می‌تواند جایگزینی برای واردات بیابد؟

# از تنگه هرمز تا مرزهای زمینی

۷



۲

## لزوم بازسازی در داخل، همزمان با تغییرات بین‌المللی تیرگی اقتصاد جهانی پس از جنگ

۲

### پایان «پترو دلار» و آغاز عصر «پترو یوان»

هژمونی دلار امریکا در بازار انرژی را به چالش می‌کشد. کشورهای تولیدکننده نفت در غرب آسیا از جمله عربستان سعودی، امارات و کویت (که در حال حاضر با رویکرد OPEC همسو ترند)، همچنین ایران (که به دنبال راهکارهای دور زدن تحریم‌هاست)، ممکن است در صورت جذابیت معاملات و ثبات نسبی یوان، این مسیر را دنبال کنند. این امر می‌تواند به تضعیف نقش دلار به عنوان ارز ذخیره جهانی و از اصلی تجارت بین‌المللی منجر شود.

۳) **گسترش حضور یوان در بازارهای مالی منطقه:** ورود یوان به بازارهای مالی غرب آسیا به معنای فراتر رفتن از صرف معاملات کالا و انرژی خواهد بود. این شامل انتشار اوراق قرضه به یوان، کشورها و شرکت‌های منطقه‌ای ممکن است برای تأمین مالی پروژه‌های خود، به انتشار اوراق قرضه به ارز یوان روی آورند. در اثر این شرایط با افزایش حجم مبادلات یوان در بازارهای فارکس منطقه، آن را به یک ارز معاملاتی و ذخیره‌ای مهم‌تر تبدیل می‌کند. تسهیل سرمایه‌گذاری مستقیم چین در بخش‌های مختلف اقتصاد منطقه (عمدتاً انرژی، زیرساخت و فناوری) با استفاده از یوان، به تعمیق روابط اقتصادی کمک می‌کند. این فرایند چالش‌ها و فرصت‌هایی برای ایران خواهد داشت: در این سناریو، ایران در صورت موفقیت‌آمیزی می‌تواند پایانی بر نظم اقتصادی پس از تحولات امنیتی اخیر، می‌تواند پایانی بر نظم اقتصادی تک‌قطبی تحت سلطه دلار امریکا باشد و عصر جدیدی از روابط اقتصادی چندجانبه را رقم بزند که در آن قدرت‌های غیر غربی نقش محوری‌تری ایفا می‌کنند.

ادامه در صفحه ۳

### عربستان سعودی، پادشاهی نفت و گذار

عربستان سعودی، پادشاهی نفت و گذار. عربستان سعودی به عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده نفت خام جهان و یکی از بازیگران اصلی در بازارهای انرژی، نقش محوری در گذار احتمالی به «پترو یوان» ایفا می‌کند. عربستان سعودی در حال حاضر بخش عمده‌ای از نفت خود را به دلار امریکا می‌فروشد، اما فشارهای فزاینده برای تنوع‌بخشی ارزی و تمایل به گسترش روابط با چین، این کشور را به سمت بررسی گزینه‌های جدید سوق داده است. گزارش‌های متعدد حاکی از گفت‌وگوها و آمادگی عربستان برای پذیرش یوان در تسویه معاملات نفتی با چین است. این اقدام، در صورت نهایی شدن، ضربه بزرگی به سلطه دلار در بازار انرژی و در نهایت به هژمونی مالی امریکا وارد خواهد کرد.

ادامه در صفحه ۴

### چشم‌انداز مبهم بازار سرمایه

شفاف‌سازی‌ها حتماً شاهد زوایای بسیاری خواهیم بود که از چشم‌دور مانده است که می‌تواند در شفاف‌سازی‌های آتی شرکت‌های بورسی قابل‌رصد باشد یا حتی از چشم برخی بررسی‌ها دور بماند. اما در واقعیت این شرکت‌ها را از بسیاری جهات تحت تأثیر قرار دهد که حتی اگر گذشته شاهد این شفاف‌سازی‌ها هستیم و خواهیم بود، در بخش صورت‌های مالی شرکت‌ها در بازه‌های آتی باید بخش زیان را و زنده‌ای سنگین حتی برای بسیاری از شرکت‌های سودسازی و قدرتمند گذشته در نظر داشت تا عملاً بسیاری از پیش‌بینی‌های آتی مثبت برای این شرکت‌ها مدت‌بار با بورس به صورت عرضه‌های بسیار قوی هنوز در معاملات برگه‌های سهام این شرکت‌ها ثبت نشده است و این بازار انتظار بسیاری از سرمایه‌گذاران و معامله‌گران را می‌کشد که با هیجان تخلیه نشده خود به استقبال بازار می‌بروند که بازگشایی آن با توجه به شرایط موجود هنوز در حالیه از ابهام قرار دارد. همچنین باید اشاره کرد که متأسفانه بخش زیان ذکر شده می‌تواند در برخی شرکت‌ها با توجه به گستردگی آثار محسوس و حتی نامحسوس که جلوتر ممکن است به بسیاری از شرکت‌ها تحمیل شود...

ادامه در صفحه ۲

### «تعادل» وضعیت صندوق‌های سرمایه‌گذاری را بررسی می‌کند

## بلا تکلیفی ادامه‌دار در بازار سرمایه

همچنان کشور در وضعیت آتش‌بس به سر می‌برد و به عقیده کارشناسان همچنان وضعیت سیاسی کشور در حاله‌ای از ابهام قرار دارد و مشخص نیست تا پایان آتش‌بس یا حتی پس از آتش‌بس چه اتفاقی برای کشور رخ دهد. همین موضوع باعث شده که بازارهای مالی کشور نیز همچنان در سایه حرکت کند و سرمایه‌گذاران در تمامی بازارها احتیاط معاملات خود را انجام دهند. بررسی وضعیت معاملات در بازارهای مختلف از جمله مسکن و خودرو نشان می‌دهد که از آغاز جنگ تا به امروز همچنان...

صفحه ۴ را بخوانید

### روایت فاجعه خاموش محیط زیست در سایه جنگ

## یک میلیون تن آلودگی در آسمان

کلی ماندگار | جنگ، تنها خانه‌ها، جاده‌ها و زیرساخت‌های انسانی را ویران نمی‌کند؛ نخستین و ماندگارترین قربانی بسیاری از درگیری‌ها، طبیعت است که بی‌دفاع در برابر آتش، انفجار، آلودگی و تخریب قرار می‌گیرد. در روزهایی که نگاه افکار عمومی بیشتر متوجه خسارت‌های انسانی اقتصادی و امنیتی است، لایه‌ای عمیق‌تر از بحران در حال شکل‌گیری است؛ بحرانی که آثار آن شاید سال‌ها بعد، در قالب بیماری...

صفحه ۸ را بخوانید

یادداشت - ۵

### درباره محاصره دریایی ایران



آلبرت باغزبان

امریکا در پنج دهه گذشته انواع تحریم‌ها شامل تحریم‌های مالی، فروش هواپیما، قطعات یدکی و همچنین تحریم نفتی را علیه اقتصاد ایران اعمال کرده است به طوری که هر کشوری نفت ایران را خریداری کند، جریمه می‌شود. در دهه‌های اخیر ایران نیز بر نامه‌ها و اقداماتی را برای اثر اثر کردن تحریم‌های امریکا اجرایی کرده است، به نظر می‌رسد هدف امریکا از این اقدام جدید، ممانعت کامل از فروش نفت ایران است تا تحریم‌ها اجرایی شود یعنی نفتی از ایران خارج نشود. اتفاقات اخیر درباره آتش‌بس بخشی از برنامه‌ریزی قبلی امریکا و به ویژه ترامپ بوده است، او می‌خواست شرایطی ایجاد کند که ایران را به سمت واکنش درباره تنگه هرمز بکشاند و سپس خود وارد عمل شود. وقتی ایران اعلام می‌کند تردد کشتی‌هایی که منافع امریکا را ایضا می‌کند، همراه آنان مانند امارات و بحرین را تأمین می‌کند، محدود خواهد شد، امریکاییان را بهترین فرصت می‌بیند که اعلام کند قصد محاصره یا محدودسازی دارد. با این کار جریان صادرات نفت از منطقه به‌طور کامل متوقف نمی‌شود، چون در آن صورت کشورهای حاشیه خلیج فارس به شدت متضرر می‌شوند و قیمت نفت به شدت افزایش می‌یابد، بلکه به شکلی که مشخصاً صادرات نفت ایران محدود شود، اجرا می‌شود. در این وضعیت، امریکا می‌تواند اقدامات خود را چنین توجیه کند که حضورش در منطقه برای حفاظت از کشتی‌هایی است که محموله‌هایشان مربوط به کشورهای هم‌راش است. همچنین کشتی‌هایی که از ایران اجازه خروج نداشته‌اند، اما هزینه‌ها یا عوارض مورد نظر ایران را پرداخت نکرده‌اند نیز ممکن است دچار محدودیت شوند. نتیجه این روند افزایش قیمت نفت خواهد بود، امریکا با این کار مسیرهای دیگری برای تأمین نفت برخی کشورهای مصرف‌کننده را فراهم می‌کند و حتی ممکن است ایده ایجاد یک مسیر آبی جدید از مناطق عمان یا قطر مطرح کند. این تحولات افزایش قیمت جهانی انرژی را در پی دارد و از آنجا که انرژی یکی از عوامل اصلی تولید است، تورم در بسیاری از کشورها رخ می‌دهد. این تورم برای کشورها فراهم می‌کند و حتی ممکن است ایده ایجاد و ممکن است آنان را به سمت سیاست‌های انقباضی سوق دهد که خود باعث رکود اقتصادی می‌شود. محاصره دریایی برای ایران مشابه تجربه ونزوئلا خواهد بود. در مورد ونزوئلا فشار یک‌طرفه بر آن کشور وارد می‌شد و فرصتی برای اعمال فشار متقابل وجود نداشت. اما ایران توانایی ایجاد محدودیت برای صادرات نفت کشورهای همراه امریکا را دارد؛ تنها نیازمند این است که طرف مقابل برای اسکور، حفاظت و مدیریت هزینه‌ها اقدام کند. این مسئله سطح درگیری را افزایش می‌دهد.

ادامه در صفحه ۳